

Bijlage 7

PlanMER bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe, samenvatting

Aanleiding en procedure

Gemeente Midden-Drenthe heeft het voornemen om een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op te stellen. Het plangebied heeft vooral een agrarisch karakter en bevat bos- en natuurgebieden. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden geregeld voor schaalvergroting en verbreding in de landbouw, natuurontwikkeling, recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven.

In de 'Nota van Uitgangspunten' heeft de gemeente de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Deze nota is vervolgens vertaald in een voorontwerpbestemmingsplan. Dit plan heeft reeds een inspraakronde doorlopen.

Omdat het bestemmingsplan Buitengebied het kader vormt voor mogelijke m.e.r.-(beoordeling)plichtige activiteiten is het noodzakelijk om (in elk geval in verband met de mogelijke gevolgen van die activiteiten) een planMER op te stellen. Een planMER is ook nodig omdat het plan 'gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebieden, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in Natura 2000-gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen'.

In de periode waarin het ontwerpbestemmingsplan is opgesteld, is ook het voorliggende planMER vervaardigd. Dit Milieueffectrapport wordt vervolgens samen met ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Er is een zogenaamde 'Passende Beoordeling' opgesteld in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze is onderdeel van het planMER en wordt ook ter inzage gelegd. Daarna is er voor iedereen gedurende zes weken de mogelijkheid voor inspraak (indienen zienswijzen) op het planMER, gekoppeld aan de procedure voor inspraak en indienen zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan.

In aanvulling hierop zal ook de landelijke en onafhankelijke Commissie voor de Milieueffectrapportage (Commissie-m.e.r.) om advies worden gevraagd over het planMER.

Uitgangspunten

De Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe is in april 2005 door de Raad van de gemeente Midden-Drenthe vastgesteld. In

deze nota is aangegeven dat de zonering in het tweede Provinciaal Omgevingsplan (POP) voor de afweging en functietoekenning van de functies binnen de gebiedsbestemmingen wordt aangehouden. Ook wat betreft de 'spelregels' voor de oppervlakte van agrarische bouwpercelen wordt aangesloten bij het provinciale beleid in het POP II. Dit POP II is inmiddels per 2 juni 2010 vervangen door de nieuwe Omgevingsvisie Drenthe. Hier is in het nu voorliggende planMER en nieuwe ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe aansluiting bij gezocht.

Andere uitgangspunten die voor de effectbeoordeling in dit planMER van belang zijn, betreffen:

- terughoudend omgaan met de mogelijkheden voor verplaatsing/inplaatsing van agrarische bedrijven;
- geen nieuwvestiging van intensieve veehouderij, of vestiging als nieuwe neventak van een agrarisch bedrijf;
- biogasopwekking met biomassavergistingsinstallaties is alleen mogelijk als 'nevenactiviteit mestverwerking' (co-vergisting);
- voor nieuwe landgoederen wordt uitgegaan van de beleidsnotitie 'Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe';
- het bestemmingsplan biedt ruimte voor verbreding van de agrarische bedrijven met niet-agrarische nevenactiviteiten die passen in het landelijk gebied, zoals kamperen bij de boer, logies, productiegebonden detailhandel en zorgboerderijen. Nevenactiviteiten zijn alleen toegestaan in de bestaande bebouwing;
- ruimte voor zelfstandige activiteiten die passen in het landelijk gebied, zoals loonbedrijven, paardenhouderijen en maneges en kleinschalige dienstverlenende bedrijfsfuncties;
- uitwerking van een 'ruimte voor ruimte' regeling;
- aansluiting van recreatieve voorzieningen bij de provinciale functiezoning. De ontwikkelingsruimte is zeer beperkt, het betreft alleen beperkte aanpassingen of uitbreidingen van bestaande voorzieningen;
- overkoepelende randvoorwaarden voor activiteiten binnen het agrarische gebied is het behoud van de kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Om verstening te voorkomen, worden nieuwe zelfstandige activiteiten uitsluitend toegestaan in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen/boerderijen;
- productiebos wordt gezien als een agrarische activiteit. De gemeente Midden-Drenthe, voert in bepaalde gebiedscategorieën een terughoudend beleid ten aanzien van boomteelt, houtteelt en andere opgaande beplanting. Belangrijke landschappelijke waardevolle elementen zoals essen, beekdalen, veenontginningen of open enclaves komen niet in aanmerking voor bosaanplant;
- terughoudend omgaan met de mogelijkheden voor bosaanplant. In het ontwerp bestemmingsplan is dit nader uitgewerkt. Omvorming van agrarisch gebied naar permanent bos is alleen onder strikte voorwaarden mogelijk en niet in de vorm van nieuwe op zichzelf staande boselementen in open gebieden. Kleinschalige houtteelt (met

behoud van de agrarische bestemming) is mogelijk, mits voldoende rekening kan worden gehouden met natuur en landschap. In deze samenvatting wordt hier bij de beschrijving van de ontwikkelingsmogelijkheden verder op ingegaan;

- voor het opstellen van het bestemmingsplan is vooraf nagegaan of de agrarische bouwpercelen nog wel als zodanig in gebruik zijn. De inventarisatie vooraf heeft ertoe geleid dat het aantal locaties met de bestemming Veehouderij (als hoofdtak) is teruggebracht van 107 naar 53. Dit komt overeen met de feitelijke situatie.

Alle genoemde uitgangspunten zijn in het ontwerpbestemmingsplan uitgewerkt.

Landschapsadvies

Voor het ontwerpbestemmingsplan is een landschapsadvies opgesteld. Dit advies en de besluitvorming van het college van burgemeester en wethouders over het advies, hebben (ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan) geleid tot;

- aanpassingen in de indeling in gebiedscategorieën, conform de analyse en kaart in het Landschapsadvies;
- in het ontwerpbestemmingsplan zijn voor agrarische bedrijven exact begrensde bouwpercelen aangegeven, waarbinnen de voorgenomen uitbreidingsruimte vorm kan krijgen. Dit is een verandering ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan, waarin de bouwpercelen niet exact waren aangegeven. De oppervlakte en de uitbreidingsmogelijkheden verschillen per gebied. Dit komt verderop nader aan de orde. Voor intensieve veehouderijen is de mogelijke uitbreiding van de bedrijfsgebouwen veelal gebonden aan een beperkte oppervlakte. Ook dit wordt verderop nader uiteengezet.

Ontwikkelingsmogelijkheden

In het ontwerpbestemmingsplan worden bestaande functies vastgelegd en ontwikkelingsmogelijkheden geregeld. Ontwikkelingsruimte wordt met name geboden voor de functies landbouw en natuur. De ontwikkeling van nieuwe natuur (EHS) is een reeds vaststaand beleid en in het ontwerpbestemmingsplan krijgt dit zijn beslag op gemeentelijk niveau. Voor de functie landbouw wordt ingespeeld op de landelijke trend van deze functie.

Bij het opstellen van het bestemmingsplan is uitgegaan van een aantal gebiedscategorieën. Deze zijn verwerkt in een stelsel van bestemmingen.

Gebiedscategorie	Bestemming(en)
Essen en oude veldontginningen	
Essen	De essen hebben de bestemming Agrarische met waarden 2 - oude veldontginningen en hebben daarnaast de bestemming Waarde - Archeologie 1, 2 en 3. Verder zijn ze aangeduid als 'gebieden met cultuurhistorische waarde'. Door deze dubbelbestemming en aanduiding genieten ze speciale bescherming.
Oude veldontginningen (kampontginningen)	Agrarische met waarden 2 - Oude veldontginningen
Beekdalen	
Beekdalen I	Agrarisch met waarden 3 - Beekdal met oorspronkelijke structuur
Beekdalen II	Agrarische met waarden 4 - Beekdal waarin herverkaveling plaatsgevonden heeft
Jonge veld- en veenontginningen *)	Agrarisch met waarden 1 - Jonge veldontginningen
Bossen en Velden	Natuur

* De landschappelijke verschillen tussen deze twee categorieën komen tot uiting in de visie in het Landschapsbeleidsplan. Bij de beoordeling van concrete ontwikkelingen (bijvoorbeeld bij vergunningaanvragen) worden deze visie en de uitwerking in het (op te stellen) beeldkwaliteitsplan als uitgangspunt genomen.

Agrarische bedrijvigheid

Agrarische bedrijven; de bouwblokken

In het buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe bevinden zich voornamelijk grondgebonden agrarische bedrijven. Daarnaast zijn er 53 bedrijven met een intensieve hoofdtak en 34 grondgebonden bedrijven met een intensieve neventak. Naar verwachting zullen de intensievere teelten in de gemeente (vollegronds-groenteteelt, onderstamteelt, boomteelt) de komende jaren verder toenemen.

In het ontwerpbestemmingsplan zijn de bouwvlakken van agrarische bouwbestemmingen concreet begrensd:

- In de landbouwontwikkelingsgebieden (Jonge veld- en veenontginningen en beekdalen II) is bij recht maximaal een bouwvlak van 1,5 ha toegestaan. Deze is in de verbeelding van het bestemmingsplan (voorheen plankaart) aangegeven. Via een afwijking van de regels van de bebouwingsbepalingen in de regels kan bij duurzame bedrijfsontwikkeling een bouwblok van een oppervlakte van 2 ha worden toegekend.
- In de verwevingsgebieden (oude veldontginningen, essen en beekdalen I) is een bouwblok bij recht van 1 ha in de verbeelding opgenomen. Via een afwijking van de regels is een uitbreiding naar 1,5 ha mogelijk. In deze gebieden wordt de ontwikkeling van de landbouw gelijkwaardig geacht aan landschap en natuur.

De vergroting van de agrarische bouwbestemming wordt bij een aanvraag voor afwijking van de regels afgewogen tegen andere functies en belangrijke waarden in de directe omgeving van het bouwvlak. Een nieuwe aanvraag zal bijvoorbeeld worden getoetst aan het beeldkwaliteitsplan van de gemeente.

Bij de intensieve veehouderij is onderscheid gemaakt tussen intensieve veehouderij als neventak en als hoofdtak. Voor een bedrijf met een intensieve neventak is de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen voor deze tak aan een maximum gekoppeld, met een beperkte uitbreidingsmogelijkheid ten behoeve van dierenwelzijn en/of het handhaven van een volwaardige neventak. Bij hoofdberoepbedrijven met intensieve veehouderij zijn er in de jonge veldontginningen, de veenontginningen en Beekdalen II duidelijk meer uitbreidingsmogelijkheden, maar op de oude veldontginningen en de essen is ook voor de hoofdberoepbedrijven de uitbreidingsmogelijkheid beperkt.

Agrarisch gebruik

Voor het agrarisch gebied buiten de bouwblokken heeft de bestemmingsregeling via omgevingsvergunningen met name betrekking op de omvorming van landbouwgebied naar natuur en de bescherming van bepaalde waarden. Het stelsel van omgevingsvergunningen, van strijdig gebruik en afwijkingsmogelijkheden voorziet er in dat bijvoorbeeld veranderingen in de structuur van opgaande beplanting (kappen of aanplanten), ingrepen in de bodem en wijzigingen van het kavelpatroon (door het dempen van sloten) een afweging ten opzichte van de in het geding zijnde waarden (natuur, landschap, geomorfologie, archeologie en cultuurhistorie) en functies vergen, of dat dergelijke ingrepen in bepaalde gebieden verboden zijn. Waardevol grasland, monumentale bomen, archeologisch waardevol gebied, molenbeschermingszones en grondwaterbeschermingsgebieden zijn ten behoeve van de bescherming in de verbeelding van het bestemmingsplan specifiek aangegeven. Ook de sloop van karakteristieke panden is door het omgevingsvergunningstelsel aan voorwaarden verbonden.

Het systeem van strijdig gebruik en afwijkingsmogelijkheden regelt onder meer de mogelijkheden voor verbreding van agrarische bedrijven, co-vergisting van mest en/of agrarische (bij-)producten, houtteelt en andere opgaande meerjarige opgaande teelten en tweede bedrijfswoningen. Ook het afwegingskader voor het toelaten van het onomkeerbaar of ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur wordt met dit systeem vormgegeven. In de gebieden die zijn aangeduid als 'waardevol grasland' zijn scheuren, frezen en ploegen en andere ingrepen in de bodemstructuur niet toegestaan, tenzij dit gebeurt ten behoeve van graslandverbetering of natuurontwikkeling (in deze twee gevallen is een omgevingsvergunning nodig voor scheuren en frezen). In de beekdalen is het onomkeerbaar wijzigen van de bodemstructuur verboden, indien de gronden zijn voorzien van de aanduiding 'wijzigingsbevoegdheid in bestemming Natuur'. Uitzonderingen op deze regels zijn bij nadere afweging in individuele gevallen mogelijk: het omgevingsvergunningstelsel en de afwijkingsmogelijkheden voor strijdig gebruik voorzien hierin. Er is dan altijd

wel een afweging nodig ten opzichte van andere in het geding zijnde waarden, zoals in het voorgaande omschreven.

Natuurontwikkeling

Basis voor het bestemmingsplan en toetsingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur vormt het Integraal Gebiedsplan Natuur- en Landschapsdoelen (provincie Drenthe). De gebieden die in het ontwerpbestemmingsplan de bestemming Natuur hebben gekregen, zijn reeds verworven door natuurbeherende instanties.

Het omzetten van landbouwgrond in natuur is geregeld via een wijzigingsbevoegdheid. Als randvoorwaarde voor de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden geldt, dat dit geen negatieve invloed mag hebben op de betekenis van gronden in de omgeving voor de daar geldende functies.

Het totale aantal hectare dat in het plangebied in aanmerking komt voor natuurontwikkeling is groter dan de grens waarvoor een m.e.r.-beoordelingplicht geldt.

Om de aanleg van de EHS en/of de verbindingzones mogelijk te maken, is in het bestemmingsplan een wijzigingsmogelijkheid opgenomen om de agrarische bestemming te wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling in de vorm van een ecologische verbindingzone. Voorwaarde hierbij is inrichting van een terrein van 3 ha of groter. Voor natuurontwikkeling ten behoeve van ecologische verbindingzones waarbij het in te richten oppervlak kleiner is dan 3 ha, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

Bos en houtproductie

In het buitengebied is - met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II - de aanleg van (tijdelijk) bos voor houtteelt mogelijk voor aaneengesloten gebieden van maximaal 2 ha, mits daarvoor een omgevingsvergunning kan worden verleend. Dit kan alleen als geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden van de gebieden en de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden.

De aanplant van permanent bos is alleen toegestaan als het een meerwaarde heeft voor recreatie, landschap of natuur. Voor permanent bos wordt daarom gestreefd naar bosclustering. Alleen permanent bos met een duidelijke maatschappelijke meerwaarde is mogelijk. In gebieden met bepaalde landschappelijke kenmerken, zoals openheid, is bosaanleg niet mogelijk. Er gelden strikte voorwaarden om negatieve gevolgen voor de natuur en voor het landschap zoveel mogelijk te voorkomen. Bij beschermingswaardige gebieden met belangrijke waarden voor de cultuurhistorie, het landschap en de natuur is eventuele bosaanplant alleen mogelijk als het die waarden versterkt.

In de landbouwontwikkelingsgebieden is een voorwaarde dat de landbouwkundige hoofdfunctie niet wezenlijk wordt belemmerd. Om dit te

bewaken, is het toestaan van bos hier gekoppeld aan de wijzigingsbevoegdheid.

In de gebieden aangeduid met 'waardevol grasland' en op de essen is bosaanplant niet toegestaan. In de hydrologische beïnvloedingszones rond Natura 2000-gebieden mag alleen bosaanplant plaatsvinden indien er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten op de Natura 2000-gebieden.

Hydrologische beïnvloedingszones zijn zones rondom natuurgebieden die gevoelig zijn voor verdroging of veranderingen in het (grond-)waterregime. In deze beïnvloedingszones zouden maatregelen of ontwikkelingen met gevolgen voor de waterhuishouding kunnen doorwerken in deze natuurgebieden.

Recreatieve ontwikkelingen

In het nieuwe bestemmingsplan is het beleid van de gemeente om, op het gebied van recreatie, meer ruimte te bieden voor ondernemen verwerkt. Ten opzichte van de geldende bestemmingsplannen voorziet het nieuwe bestemmingsplan samengevat in de volgende ruimte voor ontwikkelingen:

- geen grens aan het aantal kampeereenheden op een kleinschalig terrein, maar de mogelijkheid is wel aan voorwaarden gebonden op het gebied van landschap, natuur en hinder voor de omgeving;
- wijzigingsbevoegdheid van kleinschalig terrein naar volwaardig terrein (dat dan ook groter mag zijn: de 1 ha voor het kleinschalige terrein is dan de minimale oppervlakte, in plaats van de maximale);
- 'verstening' van kampeerterreinen door mogelijkheden voor vergunningvrije bouwwerken en door de vrijstellingsmogelijkheid voor omzetting naar een bungalowterrein;
- ruimte voor horeca en sport- en spelvoorzieningen op recreatieterreinen (op alle typen terreinen met recreatieve hoofdbestemming, bij kleinschalige recreatie alleen een zeer beperkte mogelijkheid voor horeca), het gaat om een nevenfunctie, maar deze hoeft niet alleen voor gasten van het verblijfsrecreatieterrein te zijn bedoeld;
- toestaan van kamperen op bungalowterreinen ('zwaarder = lichter'-principe: de zwaardere bestemming impliceert 'automatisch' de lichtere).

Voor een vrijstelling, dan wel afwijking van de bestemming moet worden voldaan aan voorwaarden en is een afweging nodig op grond van meerdere aspecten. Zo is in het algemeen landschappelijke inpassing verplicht. De voorwaarden bepalen verder dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de milieusituatie. Dit betreft onder meer de kans op hinder, de verkeerssituatie en gevolgen voor het landschap en voor de natuur. Dit houdt onder meer in dat er zo nodig maatregelen moeten worden getroffen waardoor er, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, geen significante gevolgen zullen optreden op Natura 2000-gebieden.

Voor enkele bestaande verblijfsrecreatieve terreinen worden voorstellen voor uitbreiding opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied. Het gaat om vrij beperkte mogelijkheden waarvoor de procedure al ver is gevorderd.

Overige ontwikkelingsmogelijkheden

Naast de vorenstaande ontwikkelingen bestaan mogelijkheden voor ontwikkeling van wonen in het buitengebied, van andere bedrijvigheid dan agrarisch en de mogelijkheden voor nieuwe landgoederen. Gezien de aard van de ontwikkelingsmogelijkheden (wonen, lichte bedrijvigheid) worden geen aanmerkelijke effecten verwacht op bijvoorbeeld de bodem, de waterhuishouding en/of de luchtkwaliteit. De genoemde onderwerpen behoeven daarom bij de aanvullende globale milieubeoordeling geen aandacht. Van een directe invloed op natuurwaarden zal ook geen sprake zijn (het gaat niet om ontwikkelingen in de EHS en/of gebieden waar een functiewijziging naar natuurgebied mogelijk is). Indirecte invloeden (bijvoorbeeld via water en verspreiding van stoffen) wordt door de aard van de activiteiten ook niet verwacht. In het algemeen zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijfsmatige activiteiten en de mogelijkheden voor het opsplitsen van een woning beperkt en gebonden aan een afwegingskader voor afwijking van de regels in verband met strijdig gebruik.

Effectbeschrijving en -beoordeling

Effecten van de landbouw

De vergroting en (her)inrichting van bouwkvavels, omvorming naar tuinbouw en (boom-) kwekerijen, covergisting, nieuwe mestopslag, nieuwe opgaande beplanting en kappen/rooien van bomen hebben mogelijk gering negatieve effecten op (onder meer) visueel-ruimtelijke landschappelijke waarden. In de vergunningverlening en afwijkingsmogelijkheden zijn deze ontwikkelingen aan voorwaarden gebonden.

Invloeden op de bodem als onderlegger van het landschap kunnen negatieve gevolgen hebben voor de cultuurhistorie, maar ook voor potenties voor natuurontwikkeling. De bescherming van aardkundige waarden via het omgevingsvergunningstelsel en 'strijdig gebruik' mist een verband met het totaal aan te beschermen waarden/gebieden. De bescherming is sterk in de beekdalen met oorspronkelijke structuur en elders alleen enigszins aanwezig in gebieden met aanduiding 'waardevol grasland'.

De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings-)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld.

Het bestemmingsplan heeft geen directe gevolgen voor de waterhuishouding en de (grond)waterkwaliteit. Het bevat - afgezien van de bescherming van natuurgebieden middels de hydrologische beïnvloedingszones - ook geen

specifieke regelingen hiervoor. Het bestemmingsplan staat de berging van water, bijvoorbeeld bij extreme regelval, en het ontwikkelen van nieuwe mogelijkheden hiervoor niet in de weg. Het bestemmingsplan is echter niet het kader waarin plannen hiervoor worden ontwikkeld.

Natura 2000-gebieden

In de passende beoordeling die deel uitmaakt van dit planMER is op het niveau van het bestemmingsplan ingegaan op de mogelijke cumulatieve effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw. Significant negatieve effecten van ammoniak vanuit de veehouderij op Natura 2000-gebieden zijn niet op voorhand uit te sluiten. Doordat veehouderijbedrijven, indien er een effect kan zijn op de instandhoudingsdoelstellingen, een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig hebben, worden significante gevolgen van uitbreiding van bedrijven voorkomen.

Voor de intensieve niet-grondgebonden veehouderij bestaan er mogelijkheden om bij uitbreiding een toename van de ammoniakemissie (en de daardoor veroorzaakte depositie) te beperken. De mogelijkheden die het ontwerpbestemmingsplan biedt, zijn daardoor niet strijdig met de doeleinden van het beleid inzake de Natura 2000-gebieden. Voor concrete plannen kan per geval een beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig zijn, maar de uitbreidingsmogelijkheden in het bestemmingsplan zijn in principe wel mogelijk zonder significant negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is de mogelijke omvang van de intensieve veehouderij ingeperkt, dit is voor de invloed van ammoniakbelasting op de natuurgebieden een verbetering. Het aantal intensieve agrarische bedrijven met mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden is teruggebracht en de nieuwe wetgeving heeft een plaats gekregen in het bestemmingsplan. Door aanpassing van plangrenzen aan de meest actuele begrenzing van Natura 2000-gebieden is vernietiging van Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Ook voor de grondgebonden veehouderij zijn er mogelijkheden op de ammoniakuitstoot - en daarmee de bijdrage aan de ammoniakbelasting van natuurgebieden - te beperken. De technieken zijn er, maar zijn nog niet helemaal opgenomen in de regelgeving. Voor de melkrundveehouderij zijn nu nog geen geschikte emissie-arme stalsystemen of andere regelingen opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De verwachting is wel dat dit op korte termijn zal gebeuren. Daarnaast kan met een mix van stalaanpassingen en andere maatregelen ook nu al verlaging van de stikstofemissies worden bereikt. Als er behoefte aan is op grond van aanvragen van agrariërs, zou een commissie van deskundigen kunnen worden ingesteld om technieken te beoordelen en mogelijk te maken. Ook het stimuleren van de maatregelen in de bedrijfsvoering, het vervoer en de bemesting is van belang. Deze maatregelen kunnen, indien voldoende agrariërs eraan meedoen, een substantieel positief effect hebben. Dit leent zich echter niet voor opname in het ruimtelijk beleid (en het bestemmingsplan), maar wel kan worden

overwogen dat de gemeente hierin, vanwege het belang voor de natuurwaarden in en buiten de gemeente, een actieve opstelling kiest. Een beperktere benadering kan zijn om met name in de 1 km-zones rond Witterveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroom dit te stimuleren. Hier is het effect van deze maatregel in termen van afname van de stikstofdepositie ten gevolge van de veehouderij het grootst.

Een belangrijke constatering is verder, dat de mogelijkheden om met deze problematiek om te gaan nog sterk worden beperkt, door het ontbreken van een landelijke en provinciaal uitgewerkte aanpak, die ook juridisch is verankerd.

Ecologische Hoofdstructuur en overige natuur

De bescherming van de bodemstructuur en de morfologie in het bestemmingsplan is beperkt. Hierdoor kan een negatief effect op de potenties voor natuurontwikkeling optreden. Met betrekking tot ammoniak in relatie met EHS is bij bepaling van de grootte van de bouwblokken geen relatie gelegd met het beleid in de Wav-zones. Enig negatief effect (zeker lokaal in aangrenzend natuurgebied) is - voorzover het delen van de EHS betreft die geen Natura 2000-gebied zijn - niet uitgesloten. Gemiddeld genomen zullen ook de stikstofgevoelige natuurwaarden in de EHS buiten de Natura 2000-gebieden profiteren van de duidelijke dalende trend in de ammoniakbelasting, maar lokaal is een enigszins negatief effect wel mogelijk.

In het bestemmingsplan zijn omgevingsvergunningen opgenomen voor realisatie van (stapstenen voor) ecologische verbindingzones op bestaande agrarische gronden. De omvang van de EHS kan hiermee toenemen. Bovendien worden door deze ecologische verbindingzones ecologische relaties versterkt.

Woon- en leefmilieu

Met betrekking tot woon- en leefmilieu zijn ten opzichte van de huidige bestemmingsplannen nauwelijks negatieve effecten te verwachten, terwijl het vervallen van een groot aantal intensieve veehouderijbedrijven lokaal een enigszins positief effect zal hebben (score 0/+). De overall beoordeling voor het woon- en leefmilieu is neutraal (0) ten opzichte van de autonome situatie en de vigerende bestemmingsplannen, echter met als kanttekening dat enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie niet is uitgesloten.

Conclusie: beoordeling effecten van de landbouw

Landbouw	Beoordeling
Landschap en cultuurhistorie:	
- Visueel-ruimtelijke landschapswaarden	0/-
- Cultuurhistorische en aardkundige waarden	-
Archeologische waarden	+
Natura 2000-gebieden	
- Kwaliteit van Natura 2000-gebieden	-
- Begrenzing van Natura 2000-gebieden	0 (+)
EHS (exclusief Natura 2000) en ecologische verbindingzones:	
- Kwaliteit van natuur *)	0/-
- Omvang	0 (+)
Water	0
Woon- en leefmilieu *)	0 (0/+)

(..) beoordeling in vergelijking met de ontwikkeling op grond van de vigerende bestemmingsplannen.

*) kanttekening: enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie is niet uitgesloten.

Effecten van bos en houtproductie

Met name de mogelijkheden voor kleinschalige bosaanplant en houtteelt zouden, indien diverse initiatieven worden ontwikkeld in één landschappelijke eenheid, in hun onderlinge samenhang tot negatieve gevolgen voor het landschap kunnen leiden. De vraag, hoe dit te voorkomen, vraagt nadere aandacht.

De mogelijkheden voor bosbouw kunnen licht negatieve gevolgen hebben voor de grondwaterhuishouding en daardoor voor natuurgebieden die hier gevoelig voor zijn. Door de eis dat natuurwaarden niet mogen worden aangetast en dat er geen significant negatieve gevolgen mogen zijn voor Natura 2000-gebieden, worden de effecten beperkt. Enig effect is echter niet uitgesloten.

Door het diep wortelen kan bos effect hebben op onderliggende bodem en daardoor op potenties voor natuurontwikkeling. Bosaanplant is echter alleen mogelijk buiten de gebieden waar wijziging naar natuurgebied mogelijk is. Bosaanleg is ook niet toegestaan in gebieden waar effect zou kunnen optreden op archeologische waarden. Het effect op de bodem is hiermee neutraal (0).

Conclusie: beoordeling kleinschalige bosaanplant/houtteelt

Kleinschalige bosaanplant/houtteelt	Beoordeling
Landschap	0/-
Grondwater	0/-
Bodem	0

Effecten van natuurontwikkeling

Ingrepen in het kader van natuurontwikkeling en een spontane ontwikkeling van gebieden (met als eindvorm bos) kunnen invloed hebben op visueel-ruimtelijke kenmerken van het landschap. Dit geldt voor zowel het uitbreiden van kerngebieden van de EHS als het realiseren van ecologische

verbindingszones. De voorwaarden die worden gesteld aan de ontwikkeling van natuur zijn wat dit betreft veelal beperkter dan de voorwaarden aan agrarische ontwikkelingen.

Het bestemmingsplan legt aan geomorfologie en bodembouw (met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II) vrijwel geen beperkingen op, indien dit gebeurt in het kader van natuurontwikkeling. Alleen in 'waardevol grasland' is voor het scheuren van de zode een omgevingsvergunning nodig. Een verstoring van bodemstructuur is bij natuurontwikkeling mogelijk.

De diepere grondbewerking is, als het gebeurt ten behoeve van natuurontwikkeling, niet aan voorwaarden gebonden (behalve in de aanvullende 'Waarde'-bestemmingen met betrekking op archeologische waarden).

Conclusie: beoordeling effecten van natuurontwikkeling

Natuurontwikkeling	Beoordeling
Landschap	-
Bodem	-
Cultuurhistorie en archeologie	0 (+)

(..) beoordeling in vergelijking met alleen het vigerende bestemmingsplan.

Effecten van recreatieve ontwikkelingen

Met name door de verruimde mogelijkheden bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan zijn enigszins negatieve milieueffecten van recreatieve ontwikkelingen niet uitgesloten. Dit betreft het landschap (met name door cumulatie van de effecten van meerdere ontwikkelingen binnen een landschappelijke eenheid), het woon- en leefmilieu (vooral door toename van geluid en verkeer) en natuur (natuur- en bosgebieden, onder meer Natura 2000-gebieden). De bepalingen in het bestemmingsplan leggen een koppeling met de voorwaarde dat er geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden mogen optreden.

In de navolgende tabel is de score op de relevante aspecten opgenomen.

Ruimte voor recreatieve ontwikkelingen (bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan)	Beoordeling
Landschap	0/-
Water	0
Natuur	0/-
Woon- en leefmilieu	0/-

Overige ontwikkelingsmogelijkheden

Het bestemmingsplan maakt diverse ontwikkelingen mogelijk. De voornaamste zijn opgenomen in de vorenstaande beoordelingen. Het milieueffect van de overige ontwikkelingen is gezien de aard en ontwikkelingsmogelijkheden beperkt. Wel kan landgoedontwikkeling milieueffecten hebben.

Voor de beoordeling van plannen voor nieuwe landgoederen zal de gemeente het beeldkwaliteitsplan bij het voorgenomen bestemmingsplan als uitgangspunt nemen. Waardevolle open gebieden zijn (geactualiseerd ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan) in het ontwerpbestemmingsplan als zodanig aangegeven en beschermd. De realisatie van nieuwe landgoederen kan positieve gevolgen hebben voor het landschap (visueel-ruimtelijk en cultuurhistorisch).

Gegeven de beperkte bescherming die het bestemmingsplan biedt aan aardkundige en geomorfologische kenmerken en waarden, is enige negatieve invloed op bodem(waarden) niet uitgesloten. De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld.

De realisatie van nieuwe landgoederen kan in het algemeen bijdragen aan natuurwaarden en in het bijzonder de realisatie van ecologische verbindingzones bevorderen. De ontwikkeling van landgoederen is niet mogelijk in stiltegebieden en zal niet leiden tot verstoring.

Conclusie: beoordeling effecten overige ontwikkelingen

Overige ontwikkelingen	Beoordeling
Landschap	+
Bodem	0/-
Archeologie	+
Natuur	0/+

Leemten in kennis en voorstel evaluatieprogramma

Uit de effectbeschrijving en -beoordeling kan worden afgeleid dat de te verwachten effecten sterk afhankelijk zullen zijn van de wijze waarop bij vervolgbesluiten (op een meer gedetailleerd niveau) wordt omgegaan met te beschermen waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. In de praktijk kan dit tot gevolg hebben, dat er een veelheid aan deelbeslissingen wordt genomen, maar dat het zicht op het totaal enigszins verdwijnt. Het is belangrijk om hiertoe regelmatig het feitelijke effect van de veranderingen in het gebied te evalueren. Aanbevolen wordt om hiervoor instrumenten te ontwikkelen.